

התרת נדרים ע"י טלפון (או זום)

הר"ן מסכת נדרים דף ח עמוד ב

בעל מהו שיעשה שליח לחרטת אשתו - הר"מ במז"ל סובר בפ"ו מהל' שבועות (הל' ד) דדוקא בבעל הוא דאיבעיא לן מפני שהבעל כאשתו אבל אדם אחר פשיטא לן שאינו נעשה שליח דצריך שיהא הנודר בפני המתירין והכי מוכח בירושלמי בפרק נערה המאורסה דגרסינן התם מהו להתיר ע"י תורגמן נשמעינה מן הדא רבי אבא בר זוטרא אתעביד מתרגמניה דרבי יוחנן בהדא איתתא דלא חכמה למשמע סוריסטון מדבעיא אי מתירין ע"י תורגמן מכלל דפשיטא לו דע"י שליח אין מתירין ואפילו למאי דמסקינן דעל ידי תורגמן שרי דוקא תורגמן משום דבעל הדבר נמי תמן קאי אבל ע"י שליח לא הלכך הכא בבעל דוקא הוא דאיבעיא לן, ומסקינן דאפילו בבעל אי מכנפין אין אי לא מכנפין לא דאף ע"ג דאשתו כגופו לא הקילו גבי בעל אלא היכא דמכנפי אבל דליכנפי לכתחלה גביה לא כיון דמחזורתא דמילתא שיהא הנודר עצמו שם זו היא שיטת הר"מ במז"ל, אבל בתוספות פירשו בהפך ואמרו אדרבה גבי איניש דעלמא פשיטא לן שיכול לעשות שליח וגבי בעל דוקא הוא דאיבעיא לן משום דחיישינן שמתוך שנדרי אשתו קשיין עליו יוסיף מדעתו בחרטתה ומסקינן דאי מכנפין אין ואי לא לא והיינו טעמא משום דכי מכנפי ולית ליה טרחה במילתא לא חיישינן דלמא מוסיף הוא אחרטה דילה אבל אי לא מכנפין כיון דאיכא תרתי חדא שנדריה קשיין אצלו ועוד טרחה חיישינן אבל באיניש אחרינא כיון דלא איכפת ליה אי שנו אי לא ליכא למיחש וכתב עוד רבינו שמשון ז"ל ששולח אדם חרטת נדרו בכתב לב"ד והם מתירין לו לפי שסובר הרב ז"ל שאפילו בלא ידיעת הנודר יכול החכם להתיר כיון שיודע שהנודר מתחרט דהתרת חכם הרי היא כהפרת בעל ותניא בסוף קדושין (דף פא:): אישה הפרם וה' יסלח לה במה הכתוב מדבר באשה שנדרה בנוזר ושמע בעלה והיפר לה והיא לא ידעה וכו' ולא מצינו חלוק בין הפרת בעל להתרת חכם אלא בלשון.

רמב"ם הלכות שבועות פרק ו ה"ד

זה שנשבע הוא שיבא לפני החכם להתיר לו בין איש בין אשה, ואינו עושה שליח להשאל לו על נדרו, והבעל נעשה שליח לחרטת אשתו ומתירין לה ובלבד שיהיו השלשה מקובצים אבל לא יקבץ אותן להתיר לה לכתחלה, ואינו נעשה שליח להתיר ב נדר לאשתו. +/השגת הראב"ד/ (ואינו) נעשה שליח להתיר נדר אשתו. א"א פירוש שלא מדרך חרטה. +

שו"ת הריב"ש סימן שע

ועוד ראיתי בשם רבינו שמשון ז"ל דכל שהחכם יודע שהנודר מתחרט וחפץ בהתר החכם מתירו שלא מדעת הנודר ומותר דהתרת חכם כהפרת בעל. ותניא בסוף קדושין (פ"א:): אישה הפרם וה' יסלח לה במה הכתוב מדבר, באשה שנדרה בנוזר ושמע בעלה והפר לה והיא לא ידעה וכו'. ולא מצינו חלוק בין הפרת בעל להתרת חכם אלא בלשון. אלו דבריו ז"ל. אבל מדברי הרמב"ם ז"ל (פ"ו מהל' שבועות) נראה דלעולם אין מתירין שלא בפני הנודר אלא צריך שיהא הנודר בפני המתירין. ונראה לי שראוי לחוש לדבריו. ועובדא דבת יפתח יוכיח כדאיתא בבראשית רבה פרשת חיי שרה דאמרינן התם ולא היה שם פנחס שיתיר לו נדרו, אלא פנחס אמר הוא צריך לי ואני אלך אצלו, יפתח אמר אני ראש קציני ישראל ואני הולך אצל פנחס, בין דין לדין אבדה היא עלובתא. ואם היה אפשר ע"י שליח או מפי הכתב למה לא עשה כן כדי להציל את בתו, שהרי לא היו מקפידין אלא שלא ילך האחד לחבירו לפי לשון המדרש. אלא בודאי בפניו ממש בעינן כדברי הרמב"ם ז"ל. זהו מה שנראה לעניות דעתי בכל זה ואתה תבחר ולא אני. בקשתי מטעמך את פני הר"ר נסים נ"ר להשיב על שאלתך ודחה אותי. כי אמר שאחר שלא יוכל להשיב כאשר עם לבבך וברצונך מה תסכון לך תשובתו, נאום דורש שלום תורתך מתענג בכתביך. הם שעשועי לעבוד עבודתך מזומן. אחיך יצחק בר ששת.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות נדרים סימן רכח סט"ז

צריך הנודר לבא לפני המתירין, כשיתירו לו, <כ> ואינו עושה כד' שליח לשאול (ט) על נדרו. (ומתירין כט <כא> ע"י תורגמן). (ר"ן פ"ק דנדרים וב"י בשם הירושלמי וריב"ש סי' ש"ע).

ט"ז יורה דעה סימן רכח סק"כ

בב"י בשם הרשב"א כתב דאפילו למאן דסבירא ליה הכי מכל מקום ע"י כתב שרי דכתב ידו עדיף משליח ומסקנת ריב"ש שמביא ב"י מסיק כרמב"ם דלעולם אין מתירין אלא בפניו ובת יפתח יוכיח עכ"ל משמע דאפי' בכתב אסור דאם לא כן בבת יפתח היה לו ליפתח ג"כ לשלוח כתב:

פתחי תשובה יורה דעה סימן רכח סק"י

על נדרו עבה"ט בשם ט"ז ועיין בב"י דרבו המתירין ע"י כתב זולת (הריב"ש) כתב דנראה מדברי הרמב"ם דאפי' ע"י כתב אסור וראוי לחוש לדבריו ע"ש. לפ"ז בשעת הדחק אפשר קצת להקל (ומ"ש דאל"כ בת יפתח כו' אף דאין לומדים הלכה מן האגדה ע' (בתשובת נו"ב תנינא חי"ד סי' קס"א)). [ועיין (בתשובת חתם סופר ס"ס ר"כ) שדחה ראייה זו וכתב דמ"מ קשה לעשות מעשה ומבואר שם דציבור הצריכים להתיר נדרם ושולחים א' מהם לפני ב"ד חוץ לעירם איננו בגדר שליח אלא בעל דבר עצמו כדמחלק הש"ס רפ"ב דקידושין שאני התם דאית ליה שותפות בגויה ומהיות טוב יהיה בידו ג"כ כתב מהפרנסים ז' טובי העיר ע"ש] ועיין במשנה למלך פ"ד מהלכות בכורות בד"ה אך נ"ל שכתב על מי שנדר מדבר ועשה שליח לשאל על נדרו כפי סברת הרשב"א דאית ליה דיכול אדם לעשות שליח להתרתו (או ששלח עמו כתב ידו) דפשיטא דעד הלילה צריך לקיים נדרו אף דנימא דשייך בנדון זה חזקה שליח עושה שליחותו מ"מ חזקה זו להקל לא נאמרה ביומו. ואף למחר אין להקל קודם שבא השליח עמ"ש לקמן סימן ש"כ ס"ו בשמו:

קרבן אורה מסכת נדרים דף ח עמוד ב

גמרא רבינא הוי ליה נדרא לדביתהו כו'. אמר ליה בעל מהו שיעשה שליח לחרטת אשתו כו'. דעת הרמב"ם ז"ל (ה' שבועות פ"ו ה"ד) דדוקא בבעל הוא דמיבעי ליה, משום דהבעל כאשתו. אבל אחר אינו יכול לעשות שליח בזה, דצריך שיהיה הנודר בפני החכם המתיר. והביאו ראייה לזה מן הירושלמי (פ"י ה"ח) דשרינן על ידי תורגמן, אבל על ידי שליח לא. וצריך לדקדק מנ"ל הא דאין הנודר עושה שליח לחרטתו. אי משום דדומה לדין שצריך לעמוד בפני ב"ד, הא לא דמי לדין, דמתירין אפילו בלילה. ואי משום דלא מהימנין לשליח על חרטתו. וצריך שישמע החכם מפי המתחרט. אם כן כל שכן דבעל לא מהימן.

רמב"ם הלכות שבועות פרק ו ה"ו

הקרובים כשרים להתיר נדרים ושבועות, ומתירין ד בלילה ומעומד, שאין ההיתר הזה דין, לפיכך נשאלין לשבועות ולנדרים בשבת אם היו לצורך השבת, כגון שיתירו לו שבועתו כדי שיאכל וישתה היום, ואפילו היה לו פנאי להתיר שבועתו או נדרו מערב שבת הרי זה מתיר בשבת הואיל והוא לצורך השבת.

שצועה. אך ע"ז יש לדון דע"י צת' נו"צ ת' יור"ד (קכ"ט) שדן באשה מקשה לילד שגדרה למשמע דחל שם נדר וכן צ"ש"ק נדה (ל"א ע"ג) דיוולדת כריכה קרבן משום מחמת לער הלידה נשצעת, א"כ משמע שצועה חלה צכה"ג אע"ג לאין דעתה מיושצת מחמת החצלי לידה ואפשר לחלק דהתם צחצלי לידה יש לו קצצה וצ"ע כעת.

סימן רל"ט

שאלה: הא דקיי"ל ביור"ד סי' רכ"ט-ט"ז דאין מתירין נדר אלא בפני הנודר ולא מהני שליח, האם מהני התרה על הטלפון האם זה נחשב כאילו הנודר שם ביון דשומע ומכיר קולו.

תשובה: יש לעיין מה הטעם לאין מתירין אלא צפניו, יש שקוצרים דגמרינן מצת יפתח ללא רכה יפתח לילך לפנחס להתיר כדרו ע"י צריצ"ש (ק"י ש"ע) וצטו"ז שם ס"ק כ' דהוכיח מזה דגם כתב לא מהני וע"י צטו"ת ח"ס יור"ד ק"י ש"ע שדחה הרא"י ולפיו"ז אפשר דעל ידי ששומע קולו בטלפון מהני התרה.

והנה ע"י צק"ן אורה צנדרים (ח' ע"ג) דחקר אמאי אין מתירין אלא צפניו, דאי משום דדומה לדין שצריך לעמוד צפני צ"ד, הא לא דמי לדין דהא מתירין נדרים אף צלילה, ואי משום דלא מהמנינן לשליח על חרעתו וצריך שישמע החכם מפי המתחרט, א"כ כ"ש דבעל לא מהימן, עיי"ש.

אכן ע"י צקרבן נתנאל על הרא"ש צנדרים (פ"ק ס"ק ק"י) דמשמע דס"ל הטעם משום דדומה לדין מש"ה צריך שיהא הנודר לפני המתירים וע"י צכ" צרכת אצרהם על מס' נדרים דציאור ג"כ דדומה לגבי כמה דברים לדון ולא לכל מילי. ולגבי דין אי יכול לשלוח טענותיו צכתצ או ע"י שליח ע"י חו"מ ק"י י"ג-ג' וע"י (ק"י קכ"ד ס"א) וע"י צכ" דצרי שאלו על יור"ד ק"י (רכ"ח-ט"ז) דמקציר הטעם לאין יכול לעשות שליח להתיר נדרו משום דצעי לפרש הגדר והקיצה למה נדר כמש"כ הפרישה ושליח יכול לשקר וא"א לתופקו על שקרו דיאמר דהנודר שיקר משא"כ הנודר דמפרט הנדר וקיצתו ירא לשקר עיי"ש. ולפיו"ז נראה ג"כ דמהני אם הנודר מפרט נדרו על הטלפון.

וע"י צמהר"ץ חיות נדרים (ח' ע"א) דכ' טעם דלא מהני חרטה על הנדר ע"י שליח משום דהוי צכלל מילי דלא נמקרה לשליח עיי"ש וע"י מה שהעיר עליו צכ"י

והנה צכרת ח"ס לחושטין שמא קיבל צלל צהקין לא שייך צשאלתינו דצשאלתינו שכתן דך ככוס לצדקה והרהר צזה כל היום ודאי דחלם צלילה ממה שהרהור ציום מזה וכמו שכ' הטו"ז צכ"י רפ"ח סק"ג גצי החלומות דמתענין שצצצת דאם הרהר ציום וצא לו צחלום אין כאן שייכת לומר דמן השמים הראוהו אלא ההרהור גורם לו ואין צזה הוראה מן השמים ולא יתענה צצצת. [ול"ע אי צחול כה"ג יתענה או לא] וכן פסקו שם המ"צ ושאר האחרונים וה"כ ע"כ מה דחלם צלילה משום דהרהר ציום צמה שכתן ועל כן אינו צריך לקיים נדרו ככלענ"ד, צאופן שיקטמו עמי מ גדולי הוראה שליט"א.

סימן רל"ח

שאלה: מי שהי' לו יסורין גדולים ונוראים ל"ע ממיוחדים הנודר או ונשבע שיעשה מצות וילמוד כמות מוגזמת ואח"כ בשחוטב לו קשה לקיים נדרו אי יש לו התרה, ואי צריך התרה.

תשובה: ע"י צכ"י (רכ"ח-מ"ה) צרמ"א נדר צצעת צרה אין להתיר אלא לצורך גדול ועיי"ש צצ"ך וצפ"ת, צרם צשאלתינו כראה דלא חלה צכלל השצועות והנדרים דע"י צכ"י (רל"ג-ט"ו) דמי שאכס את חצירו ויסרו צמיני יסורים עד שצצצע לתת לו כו"כ מעות אין צאותה שצועה וכו' ממש, ואעפ"י שלא צטלו צלצו עיי"ש צטו"ז וצצ"ך והתקור הוא צת' הגהות צצקוף קפר הפלחה מוצא צצ"י שם.

ועיינתי צתשצוצת הגהות מיימוני צקוף קפר הפלחה להלכות שצועות פ"ג ועיי"ש שהציא רא"י ממה דאי' צצצת פקד ר"ע לישראל הי"ל טענת אונק כשכפה הקצ"ה עליהם הר כגיגית ואע"ג דקצלוהו צערצות מואצ התם ג"כ הי' מחמת יראה מהקצ"ה שמא לא יציאם לארץ ישראל עיי"ש צצם הר"י, אלמא דלאו דוקא אם נדר מחמת אונק של אכס אלא הי"ה אם כציוכל הקצ"ה אונקו ג"כ לא חל השצועה, א"כ הי"כ מה שגדר צעת שתקף אותו היסורין הי' כונתו להקל היסורין מעליו שהי' לו יסורין שאין לו קצצה ודאי דהוי נדרי אונקין דלא צעי התרה, ואע"ג דכל נדר צעת צרה נודר מחמת הכרה שצא עליו וא"כ הוי ג"כ כנדר מחמת אונק, התם שאני דהכרה יש לו קצצה, אצל כאן צשאלתינו דהי' לו יסורין שאין להם קצצה וצכל רגע צעק מיקוריו ודאי דהוי נדרו אונק, ועוד נראה דמי שקוצל כ"כ יסורין אינו שפוי צלעתו וצעינן האדם

ע"י צת' הרא"ש (כלל ה' לין ד' וכו"כ בכלל י' אות ג')
 לא"א להשביע את הנולדים לאחר זמן וע"י בשבט
 הקהתי ח"א ק"י רמ"ה מש"כ, צרם כ"צ ממה שכי
 המג"א (צקוס"י תרפ"ו) בשם ת' מהר"ם אלסקר (ק"י
 מ"ט) ליכולין בני עיר לתקן בהסקמה וצחרם עליהם
 ועל הצאים אחריהם לעשות פורים ביום שנעשה צו נס
 [וע"י צת' ח"ס או"ח ק"י קל"א].

וכ"ל לדבר שנעשה צחרם שאני וכמו שכי הרא"ש
 שם בכלל (ה' לין ד') דחרם חל על דורות הצאים ג"כ,
 ועוד דע"י בגליוני הש"ס לר"י ענגיל צתענית (כ"ד)
 דמשמע מהרא"ש שם דיש כוח לציבור או למלך להשביע
 את היחיד צתורת שבועה ע"י"ש. וכן כ' הרמב"ן
 צמשפטי חחרם דצקצלת הרצים חלה עליהם ועל זרעם
 כמו צקצלת התורה וכ"ש כשהחרימו ע"י"ש. ולפ"ז מה
 שחייב התו"ט לדורותיו שיעשו יום תענית ויום טוב
 א"א לחייבם מתורת חיוב, אלא דצקסם צתורת צקשה
 וא"כ אינם מחויבים לעשות.

הל' צדקה

סימן רמ"א

שאלה: מי שקנה דירה בשביל בנו לכשיגדל
 ויגיע לפרק הנישואין ובינתיים משכיר הדירה,
 או מי שקונה דירה על מנת להשכיר, האם
 מחויב תיכף להפריש מעשר כספים מכל דמו
 השכירות, או שיכול לנכות ההוצאות שהיו לו,
 דהיינו דמו הדירה והמיסים וכדומה, ואחר שלקח
 מדמי השכירות את כל ההוצאות שהיו לו יפריש
 מעשר כספים מן הריווח.

תשובה: הנה אמנם כתבו הפוסקים שקודם שפריש
 המעשר מן הרווחים יכול לנכות כל ההוצאות שהיו לו,
 כמו שהאריך בשו"ת "חות יאיר" (ק"י רכ"ד ע"י"ש),
 וע"י בשו"ת "שבועת יעקב" ח"צ ק"י פ"ו. אבל מסתבר,
 וכן ראיתי בהפוסקים, שרק אותן ההוצאות שהוליא ולא
 קיבל תמורתן שום שום כסף יכול לנכות, כיון שמוליא
 כסף ואינו מקבל חפץ צשצילו, אבל מה שקנה לירה
 צמעותיו לא נחשב להוצאה שיוכל לנכות מרווחיו, שהרי
 קיבל צית צשציל מעותיו ויכול למכרו ולקבל מעותיו
 צחזרה. ולפ"ז ההוצאות שהוליא צשציל לקנות הצית
 כדי להשכירו ולאי אינו יכול לנכות מרווחיו.

אלא השאלה היא, הוצאות כגון תשלומי המיסים
 וכדומה שלא קיבל שום כסף עבורם, האם יכול לנכות
 מרווחיו שלא יצטרך להפריש ממנו מעשר כספים.

צרכת צצרהם על נדרים צקנו"א, ולפ"ז י"ל ג"כ דמהני
 אם הנודר מוסר הנדר צטלפון ללא הוי שליח. [והגם
 דכי האחרונים צטלפון אין שומעים גוף קול המדבר
 אלא שומעין גלי הקול שנתהוה, מ"מ י"ל דהגלי קול לא
 הוי צכלל שליח כיון דהקול נעשה מחמת דיבורו ודו"ק].

והנה ע"י צמל"מ (פ"ו לשבועות ה"ד) שכי צבש"ס
 צ"צ צאגדת פ' הקפינה משמע ללא מהני הפרה ע"י
 שליח. וע"י צקי בגדי כהונה על שו"ע יור"ד הל' שבועות
 וע"י ג"כ צקי שלמי נדרים שפירשו ראיתו לא"י שם
 לאמר רצנן לרצב"ח דהול"ל להפר כששמע הצת קול מאן
 מפיר לי ע"י"ש וא"י אמרת דמועיל הפרה ע"י שליח
 אמאי לא הפירו רצנן כששמעו מרצב"ח חרטה על
 השבועה אלא ע"כ ללא מהני הפרה ע"י שליח ע"כ.
 ומשמע דרצב"ח ה"י יכול להפר כששמע הצת קול ואע"ג
 דשמע רק קול חרטה א"כ ש"מ דקגי כששומע הקול
 ואע"ג לאין הנודר לפניו א"כ ש"מ דמועיל חרטה
 שצביע הנודר צטלפון.

אך י"ל דמקום ששמע הצת קול דה"י צהר קיני
 כדל"י שם צ"צ וה"י שם השראת השכינה נחשב צפני
 הנודר ממש ולא רק קול גרידא ודו"ק.

ולדינא כיון דרוב פוסקים מתירין להתיר ע"י שליח
 כמש"כ הצ"י אלא דמחמירין לשיטת הרמב"ם א"כ
 צטלפון דהקול כשמע צפני החכם לכ"י יש להתיר
 לכתחלה.

סימן ר"מ

שאלה: אודות מה שכתב רבינו התו"ט
 בשילהי מגילת איכה שחיבר על הנסים שאירעו
 לו שניצול מצרותיו וכי דה"י תמוז יה"י יום צום
 לדורות ולזרעו אחריו עד עולם. וכן קבע א'
 לחודש אדר שיה"י יום משתה ושמתה לדורותיכם
 עד עולם עלי ועל ב"ב, האם נכדיו צריבין לשמור
 הצום והיו"ט.

תשובה: ע"י בשו"ע יור"ד (קוס"י רל"ה) דבעל
 שאמר לאשתו אוסר אני עליך שלא תלך לצית אצ"י אינו
 כלום לאין אדם אוסר דבר של חצירו על חצירו.

וע"י צפ"ת יור"ד רכ"ה דהציא מתשובת שתי
 הלחם דנשאל על דבר שבועת הרמב"ם דכי צקפר
 המורה ואני משביע צאלוקי ישראל כל מי שיקרא וכו',
 וכי לאף שהוליא צלשון שבועה, מ"מ איכה אלא גזירת
 חרם ונידוי וכמש"כ הרא"ש על שבועה דפלגש צצבעה

שו"ת מהרש"ם חלק ב סימן רמה

נשאלתי בדין בכור שנפל בו מום שצריך שיהי' נשחט ע"פ ג' הדיוטות כמ"ש ביו"ד סי' ש"ט ס"ב וראוהו ג' אנשים זה שלא בפני זה אי מהני בדיעבד להתיר לשחטו וראיתי בשו"ת תועפות ראם יו"ד סי' מ"ז שנשאל בזה וכתב דמסברא נראה דכיון דצריך ב"ד של ג' ל"מ אא"כ הם שלשתן יחד ולא הביא שום ראי' לזה וכן יש להסתפק בנדירים דבעינן שישאל על נדרו בפני ג' אי סגי בדיעבד בזה שלא בפני זה ובש"ס דנדרים (דף ח' ע"ב) בהא דבעל מהו שיעשה שליח וכו' אי מכנפין אין אי לא לא וכו' וש"מ כי מכנפין שפיר דמי וכו' ומוכח דצריך שיהיו נקבצים שלשתן יחד אבל י"ל דשא"ה שצריך שימצאו לו פתח אבל הנה בירושלמי פ"ז דברכות ה"א בהא דפליגי רב ושמואל בהא שלשה שאכלו דחייבים לזמן וכו' רבנן דהכא בדעתון ורבנן דהתם בדעתון שמואל אמר שנים שדנו דיניהם דין (וה"נ לכתחלה בעינן שלשה ובדיעבד סגי בשנים) ר"י ורשב"ל תרויהון אמרי אפי' שנים שדנו אין דיניהם דין וה"נ שלשה דוקא אבל שנים אפי' אם רצו אין מזמנין ר"ה אמר ג' שאכלו זה בפ"ע וזה בפ"ע ונתערבו מזמנין ר"ה אמר והוא שבאו משלש חברות על דעתיה דר"ז וחבורתי' והן שאכלו ג' כאחת ר' יונה על הדא דר"ה הטביל ג' איזובות זה בפ"ע וזה בפ"ע ונתערבו מזה בהן ר"ה אמר והן שבאו מג' חבילות על דעתיה דר"ז וחבורתי' והוא שהטביל שלשתן כאחת אין תומר אין למדין איזוב מברכה אנן חזינן רבנן קיימין בסוכה וילפין מטיט הנרוק וכו' עכ"ל ומבואר שדין בהמ"ז ודין דיינים שוים ובעינן שיהיו שלשתן יחד דוקא וה"נ בזה והעירוני מדברי הריב"ש סי' רל"ב והובא בב"י אה"ע סי' קמ"א בדין ביטול הגט בפני שנים ובפסק דבעינן שיהיו שניהם יחד כיון דתנן הי' עושה ב"ד ומבטלו ואע"ג דקיי"ל כר"נ דאמר בפני שנים מ"מ כיון דקרי להו ב"ד משמע דבעינן זה בפני זה דל"ש לאכשורי זה שלא בפני זה אלא גבי עדות וכריב"ק וכו' ע"ש ומבואר כמ"ש